

Török Ádám (1997): *A versenypolitika és a piacok átalakulása a magyar gazdasági átmenetben*, Közgazdasági Szemle, május, 426-439. o.

Török Ádám (1999): *Verseny a versenyképességért?*, Miniszterelnöki Hivatal Integrációs Stratégiai Munkacsoportja, Budapest.

Török Ádám (2001): *Piacgazdasági érettség többféleképpen?*, Közgazdasági Szemle, szeptember, 707-725. o.

Valentiny Pál (2000): *Az univerzális szolgáltatások és közszolgáltatások értelmezéséről az Európai Unióban*, Közgazdasági Szemle, április, 341-359. o.

Veress József (1999): *Gazdaságpolitika*, Aula Kiadó, Budapest, 57-64. o.

Vissi Ferenc (1995): *Versenypolitikai változások Magyarországon az Európai Megállapodás tükrében*, Külgazdaság, október, 10. o.

Wilson, W.W. – Zhou, Y. (2001): *Telecommunications Deregulation and Subadditive Costs: Are Local Telephone Monopolies Unnatural?*, International Journal of Industrial Organization, 19., 909-930. o.

Aktualitások

Rovatvezető: Jankovics László

„Pillanatképek globalizált világunkból” előadás-sorozat

A Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Kara gyümölcsöző együttműködést folytatott már eddig is a Debreceni Akadémiai Bizottság Jog- és Közgazdaságtudományi Szakbizottságával, valamint a Magyar Közgazdasági Társaság Hajdú-Bihar Megyei Szervezetével, amelyek rendszeres társszervezői a szakmai rendezvényeknek. A 2000. és 2001. évben egyaránt sikeresnek bizonyult előadás-sorozatban előadóink között üdvözölhetjük *Bródy Andrást, Csaba Lászlót, Láng Esztert, Mustó Istvánt, Pete Pétert, Augusztinovic Máriát és Muraközy Lászlót.*

A 2002. év tavaszi szemeszterét is rangos esemény nyitotta meg: a Magyar Nemzeti Bank elnöke, *Járai Zsigmond* tartott előadást 2002. február 27-én *A monetáris politika feladatai az EU csatlakozás jegyében* címmel. A rendezvényt nagy érdeklődés kísérte. A DAB-székház nagyterme mellett az előtér is zsúfolásig megtelt, ahol tévéképernyőn követítették az előadást. Megtudhattuk, hogy a 2001 májusi sávszélesítéssel átalakított árfolyam-politika és a júniusban meghirdetett új monetáris politikai stratégia (inflációs célkövetés) első eredményeit hogyan értékeli a jegybank elnöke. *Járai Zsigmond* többször is hangsúlyozta a 2001 nyarán elfogadott, az európai szabályozással teljes mértékben konform jegybanktörvény fontosságát a monetáris unióra történő felkészülés kapcsán. Választ kaphattunk arra is, hogy milyen makrogazdasági pályára és gazdasági környezetre számít a jegybank az elkövetkező évek során, és hogy mi az MNB stratégiája az európai közös valuta, az euró átvételét illetően.

Az előadás-sorozaton túlmenően két további rendezvényre került sor a félév folyamán. 2002. április 10-én délután a Kar C/I-es előadójában zajlott le *Somogyi Péter* (BNP-Paribas, Private Banking üzletág, csoportvezető) előadása *Private Banking Magyarországon* címmel. A prezentáció egy hazánkban még gyerekcipőben járó banki üzletág világába kalauzolta el a hallgatókat. A sokszor több százmillió vagyonnal rendelkező ügyfelek kiszolgálása meglehetősen izgalmas feladat a bankárok és munkatársaik számára. A karrierje kezdete óta ebben a szakmában dolgozó előadó hiteles betekintést adott a magánbankárok és ügyfeleik sajátos kapcsolatrendszerébe, tanulságos (és természetesen anonim) történetekkel fűszerezve az elmondottakat. Az előadás második részében a hosszú távú bizalmi bankkapcsolat és a testre szabott pénzügyi megoldások előretörésének tendenciáit elemezte, és ezek potenciális kihatásait a kereskedelmi bankszférára, valamint a bankpiaci versenyre.

A félév utolsó eseményét *Stark Antal* gazdasági ügyekért felelős helyettes államtitkár (Oktatási Minisztérium) 2002. május 9-ei előadása jelentette *„Az államháztartás helyzete, modernizációjának lehetőségei”* címmel, amelynek szintén a Közgazdaságtudományi Kar épülete adott otthont. Az előadás az államháztartási reform lassan évtizedek óta aktuális kérdéseit boncolgatta. *Stark Antal* több évtizedes tapasztalata alapján betekintést kaphattunk a költségvetési tervezés műhelytitkaiba és az ezen a területen a közeljövőben várható változásokba. Elemzésre kerültek az államháztartási prezentáció problémái, a közszféra strukturális változásai, a költségvetési tervezési dilemmák és a magyar makrogazdaság fejlődésének különféle prognózisai.

Nemzetközi szeminárium:

„A közép-kelet-európai országok az uniós felvétel küszöbén”

A Debreceni Egyetem Közgazdaságtudományi Karának Világ gazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszéke a kolozsvári Babes-Bolyai Egyetem Közgazdaságtudományi Karával és az MTA Debreceni Területi Bizottságának Jog- és Közgazdaságtudományi Szakbizottságával

közösen, a Magyar Közgazdasági Társaság Hajdú-Bihar Megyei Szervezete támogatásával 2002 március 7-én 14 órától nemzetközi szemináriumot rendezett a DE Közgazdaságtudományi Karának tanácstermében.

Az előadások sorát *Dr. Vincze Mária*, a kolozsvári Babe^o-Bolyai Egyetem Közgazdaságtudományi Karának egyetemi tanára nyitotta meg „*Románia agrár- és vidékfejlesztési politikája*” címmel. Az előadó kiindulásképpen azt vizsgálta, hogy konvergens volt-e a román és az Európai Unió agrár- és vidékfejlesztési politika a rendszerváltást követő évtizedben. Mivel a fejlődési tendenciák áttekintése után egyértelmű, hogy a válasz határozottan nem (illusztrálásképpen egy példa: míg az európai tagországokban fokozatosan csökken az agrárnépeség részaránya, addig Romániában ez a mutató az 1990-es 28%-ról az ezredfordulóra 40%-ra nőtt!), felmerül a kérdés: milyen lehetséges agrár-stratégiai lehetőségek vannak a kibontakozáshoz, az ország mezőgazdasági potenciáljának hasznosításához? Vincze Mária az agrárváltság megoldásának sarokpontjaként jelölte meg, hogy a továbbiakban a politikusoknak a mezőgazdaság jövedelmezőségének javítását kellene elősegíteni („farm problem”), mert ez jelenti a fő problémát, és nem szabad leszűkíteni az agrárpolitika irányát az élelmiszerhiány megelőzését célzó intézkedésekre („food problem”). A román agrárfejlődés külső és belső korlátainak megvizsgálása során az előadó kijelölte a legsürgősebben megteendő feladatokat: 1. likvid földpiac megteremtése, melyhez elengedhetetlen a tulajdonjogok tisztázása, a földnyilvántartások rendezése; 2. a mezőgazdasági termelés intenzitásának fokozása a piacra termelő nagyvállalatok kiemelt támogatása révén; 3. az európai előcsatlakozási alapok forrásainak bevonása a mezőgazdasági infrastruktúra fejlesztésébe és a feldolgozó kapacitások bővítésébe.

A Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék nappali tagozatos doktorandusza, *Trón Zsuzsanna* „*A regionális politikák aszinkronitása*” című előadásában áttekintette az európai regionális politika és a jelenlegi magyar gyakorlat eltéréseit. Kitért a jogi szabályozás, a célrendszer és az intézményi struktúra különbözőségeire, és számot adott az európai előírásokhoz történő harmonizáció állásáról. A magyar és európai gyakorlat közötti diszkrépancia persze leglátványosabban abban ragadható meg, hogy az EU-ban arányaiban is sokkal többet fordítanak regionális fejlesztésre. Emellett a fejlesztési tevékenység sokkal decentralizáltabb módon folyik az európai tagállamokban, és a helyi önkormányzatok, civil szervezetek, valamint magánvállalkozások bevonásával megvalósított projektek szervezésében segítik elő a mindenkori regionális fejlesztési stratégia sikerét. Trón Zsuzsanna a közeljövő sürgősen megoldandó feladatai közé sorolta a támogatások folyósításának egységesítését, a pályázati források szétaprózódásának megelőzését. Legfontosabb probléma, ami sürgős megoldásra vár – hangsúlyozta – az általában forráshiányos regionális és helyi közösségek számára az önrészre vonatkozó előírások teljesítésének megkönnyítése, hogy ne szoruljanak majd ki az európai fejlesztési projektekből.

Dr. Láng Eszter (a Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék vezetője és a konferencia főszervezője) *A külföldi közvetlen tőkebefektetések régiókban* címmel tartott előadást. Konklúziója szerint az Európai Unióhoz csatlakozás előtti felkészülési szakaszban a megyének arra kell törekednie, hogy – regionális szinten elérhető – támogatási és egyéb gazdaságpolitikai eszközökkel a minőségi termelést és a versenyképességet erősítse, és ezáltal jobban bekapcsolódjon a nemzetközi áruforgalomba. A struktúraváltási folyamatnak lesznek áldozatai – mondotta. De áldozatok akkor is lennének, ha az EU-tól esetlegesen távolmaradnánk. Nem kerülhetők ki tehát azok a társadalmi következmények, amelyek kezelése és megoldása mindenképpen az államra hárul egy európai, „szociális piacgazdaságban”. És reálisan *nem csak* az Európai Uniótól várható a gazdasági problémáink megoldása. Ami biztosnak ígérkezik: kiszámíthatóbb gazdasági környezet és feltételrendszer, valamint nagyobb belső piac, ahol azonban a versenyképesség megőrzése és/vagy megteremtése a gazdasági szereplőket (az eladói oldalt) rendszeresen próbára teszi majd.

A szünet után *Dr. Láng Eszter* végzős hallgatója, *Négyesi Áron* következett „*Kis- és középvállalatok az uniós csatlakozás küszöbén*” című előadásával, azt vizsgálva, hogy milyen hitel- lehetőségek és nem visszatérítendő támogatási formák állnak rendelkezésre a kis- és középvállalkozások (KKV) számára a Phare-program keretében. A rendszerváltás után hazánkban is egyre komolyabb nemzetgazdasági szerephez jutó KKV-szektor hagyományos problémái közül a működési és fejlesztési forrásokhoz hozzáférés nehézségeit ítélte az előadó a legsúlyosabbnak. A különféle kedvező lehetőségek (Mikrohitel-program, Kisvállalati kölcsön-program, vissza nem térítendő Phare-támogatások) részletes és adatgazdag bemutatása után Négyesi Áron konklúzióként hangsúlyozta, hogy az állami támogatások sajnálatos általános hibája, hogy hatékonyságukat egyáltalán nem mérik, vagyis nem lehet megállapítani, hogy céljukat (melyek lehetnek gazdasági vagy akár szociális célok is) elérik-e. Emiatt sürgősen fontos lenne a transzparencia megteremtése és a hatékonysági vizsgálatok széleskörűvé tétele annak előmozdítása érdekében, hogy az állami támogatások az adófizetők által ellenőrizhetően a piac által ki nem szolgáltat területeken a gazdasági növekedést finanszírozzák.

A következő előadó a Világgazdaság és Nemzetközi Kapcsolatok Tanszék adjunktusa, *Erdey László* volt (*Magyarország külkereskedelmi stratégiája az uniós csatlakozás előtt*). A prezentációban körüljárta a magyar külgazdasági stratégia célrendszerét, és azt vizsgálta, hogy ennek mennyire felel meg a felhasznált eszközrendszer. Az előadó kiemelten fontosnak nevezte a regionális együttműködési formák (pl. CEFTA) és az európai integrációra való felkészülés összehangolását. Megoldandó és meglehetősen érzékeny kérdés emellett az agrártermelés és az új korszerű iparágak és ipari kultúrák EU- és WTO-konform piacvédelme. A közeljövő feladatai között kitérített szerepet játszik a magyar külgazdasági stratégia szabályozási rendszerének folyamatos hozzáigazítása az európai előírásokhoz, hiszen annak majdnem minden elemét érinti az uniós csatlakozás (exportösztönzés, importthitelek, vámtarifák, árfolyampolitika, piacvédelem) – hangsúlyozta.

Utóljára, de semmiképpen sem utolsósorban a Közgazdaságtan Tanszék tanársegédje, *Jankovics László* kapott szót „*Euróstratégiák: hasonlóságok és különbségek*” előadásával. A fiatal oktató az uniós csatlakozásra váró kelet-közép-európai országok felkészülési folyamatának egy speciális területét elemezte: az árfolyam-politika és a hozzá szervesen kapcsolódó monetáris politika kérdéskörét. Az előadás első részében gyorsfényképet nyújtott át a közép-kelet-európai országok jelenlegi helyzetéről, majd a maastrichti kritériumok teljesíthetőségével kapcsolatos közgazdasági dilemmákat tekintette át. A választott utakat, pénzügypolitikai pályákat természetesen célszerű megvizsgálni az idevágó európai szabályozás (monetáris acquis) szempontjából is, különösen az egyedi megoldások megvalósíthatóságával kapcsolatban (például az euró egyoldalú átvétele önálló vagy párhuzamos valutaként). Az előadás második részében a többek között hazánk által is osztott, a lehető leghamarabbi eurózónás csatlakozás mellett felsorakoztatott argumentumokat vetette össze azokkal a megfontolásokkal, amelyek egy hosszabb felkészülés után tartanak üdvöztetőnek a közös valuta bevezetését. Végso konklúzióként emellett érvelt Jankovics László, hogy a jelenlegi helyzetben a visegrádi országok (így hazánk) számára is optimista megoldásnak az EU intézményei lefektette hivatalos, „királyi” út tűnik. Véleménye szerint az olyan megoldások, mint például a balti országok részéről elképzelt alternatív stratégiák (valutatanács rendszere, esetleg euroizáció), az eltérő gazdaságpolitikai pálya és eltérő intézményi fejlődés miatt nem tekinthetők adekvát lehetőségeknek.

Összességében a hagyományteremtő jelleggel megrendezett nemzetközi konferencia elérte céljait: megerősítette a kar kapcsolatát kolozsvári partnerintézményével, és közelebb hozta egymáshoz a közgazdaságtudományi karon oktató kollégákat azáltal, hogy részletesen megismerhették egymás legújabb kutatásait. Az előadások, az elhangzott kérdések, az azokra adott válaszok és a kommentárok számos új ismeretet, megközelítésmódot és tanulságot szolgáltatottak a jelenlévőknek.